

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Β'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 29 του Αύγουστου 1904 | ΓΡΑΦΕΙΑ: 'Οδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 111

ΜΙΑ ΑΝΕΚΔΟΤΗ

ΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΡΟΪΔΗ

Rigi-Kalli, 11/4. VIII. 04

'Αγαπητέ μου «Νουμά»

Μούκανες τή τιμή μιὰ φορά να μου ζητήσης κάτι για τὸ φύλλο σου τὸ καλὸ. Σοῦ στέλνω σήμερα κάτι πιὸ καλὸ ἀπ' ὅ τι θέλεις. Ἐνα ἀνέκδοτο κατεβατὸ τοῦ Ροΐδη. Ἴσως μιὰ μέρα ἀν κανένας ὁμογενὴς συλλογιστὴ νὰ βάλῃ νὰ τυπώσουν τ' ἄπαντά του, θάναί κι αὐτὸ τὸ κατεβατὸ, ποῦχε τὴν καλοσύνη νὰ γράψῃ στὴ φιλοθέκη μου, ἕνα ἀπὸ τὰ δημοφιλῆ μαργαριτάρια ποῦ σκορποῦσε ἐδῶ κ' ἐκεῖ.—Θυμοῦμαι σὺν τὸ διάβαδα πῶς ἐσφίξε ἡ καρδιά μου. Εἶταν βέβαια πρὶν τὸν πόλεμο, τὸν Ἐλεγχό, καὶ τὰ καμώματα τῆς φοιτητοκρατίας. Ἀπὸ τότες ντοῦρανε τὸ τοιμάρει μας. Σὺν τοῦτο γράφα νὰ τόνε φκαριστήσω, τοῦπα πῶς ἡ ἐπιτροπὴ ποῦχε ἀποχτήσῃ στὸ κοινὸ σὲ δυὸ μεγάλα καὶ ζωτικὰ ζητήματα, τὴν ποίηση καὶ τὴ γλώσσα, ἐπρεπε νὰ μᾶς δίνῃ κουράγιο καὶ νὰ μὴ μᾶς κἀνῃ ν' ἀπελπιζοῦμαστε ἀπὸ τώρα γιὰ τὸν τόπο μας.

Πάντα δικός σου
CHIENSIS.

Κεὶ μακαρίζω ὄχι μόνον διότι μεταβαίνει εἰς τὸν «θαυμαστὸν τόπον, τὸν ὁποῖον δὲν θὰ εὐτυχίσω ἐγὼ ἀπαρὰ εἰς τὸν ὕπνον μου νὰ ἴδω, ἀλλὰ καὶ διότι ἀπερχομαι ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ὅπου ἀδύνατον φαίνεται «ν' ἀναπτέξῃ ὁ Ἕλληνας ὅσον ἐλαβε παρὰ Θεοῦ ἰκανότητα καὶ εὐφυΐαν. Ὁ συγκρίνων ὄσα ἐντὸς τῆς «πατριδος του πράττει, πρὸς ὅσα ἐκτὸς αὐτῆς ὁ «Ἕλληνας κατορθώνει, ὁ ἐρωτῶν τίνες ἐκτίσαν τὸ Ζάπειον, τὸ Ἀρσάκειον καὶ τὴν Ἀκαδημίαν, ὁ παραβάλλων τὰς Ἀθηναϊκὰς πρὸς τὴν ἐν Γερμανίᾳ Ἑλληνικὴν ἐφημερίδα καὶ τοὺς παρ' ἡμῖν πρὸς τοὺς ἐν Μονάχῳ Ἕλληνας καλλιτέχνους, προ πάντων δὲ «τὰ ἑκατομύρια καὶ τὴν φήμην τιμιότητος τῶν ἡμετέρων ἀπὸ τοῦ Λονδίνου μέχρι τῶν ὄχθων τοῦ Ἀγγλοῦ ἐμπόρων καὶ τραπεζιτῶν πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν ἀθλιότητα καὶ κακοπιστίαν, κλίνει νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἐνυπάρχει τι εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, ἰκανὸν νὰ μεταβάλῃ τὸν ἔξυπνον εἰς βλάκα καὶ τὸν τιμωτάτον ἀνθρώπον εἰς ἰδρυετὴν Ἐταιρίαν, οἷα ὁ Ἀρχάγγελος καὶ ἡ Πίσσατωτικὴ. Ὅπως ἡ Ἱερουσαλὴμ διὰ τοὺς Ἑβραίους, οὕτω καὶ διὰ τοὺς σημερινούς Ἕλληνας, εἶναι ἡ Ἑλλάς τόπος κατάλληλος μόνον πρὸς γερωνετικὴν ἀνάπαυσιν καὶ αἰώνιον ὕπνον. Πολύ προτιμότερα ἢ ἐξορία παρὰ νὰ ζῆ τις ἐντός κοιμητηρίου.

Ε. Α. ΡΟΪΔΗΣ

'Ἐν Ἀθήναις τὴν 2 Νοεμβρίου 1896.»

ΠΑΡΑΠΟΝΟ

Τοῦ Παύκου Ὁρεινοῦ

Μὲ πνίγει τὸ τρισκόταδο, μὲ δέρνει ἡ ἀνεμοζάλη, Ἄπ' τῆς ζωῆς τὸ πέλαγο τριγύρω μου ξεσπᾶνε Φουρτουνιασμένα κύματα καὶ στῆς ζωῆς τὴν πάλῃ Περίγυρά μου τὰ στοιχεῖα παλεύουν καὶ βογγᾶνε.

Γέρνω τὰ μάτια γύρω μου στοῦ ὀρίζοντα τὴν ἄκρη Καὶ σὰ δὲ βλέπω πουθενὰ μὴ ἄχτιδα νὰ προβάλλῃ Μὲ παίρνει τὸ παρίπνο καὶ μαῦρα χύμα δάκρυα Γυρεύοντας τὴ χαραυγὴ μίση τὴν ἀνεμοζάλη.

Ε.

ΑΝΤΕΘΝΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Τὸ ἔχῃ ἀγαθῆ. Ἀφοῦ πρόκειται γιὰ δασκάλους πέρνω κι ἐγὼ τὴν πρώτη φράση ἀπὸ τῆ γλώσσας τους.

Ναί, τὴν ἀγαθῆ, ποῦ μοῦδοσε ἀρομὴ ὁ κ. Στέφανος Ραμᾶς με τοὺς «ἔξυπνους καὶ τὴ δουλειᾶ» τοῦ προπερκαμένου Νουμά, νὰ πῶ κι ἐγὼ δυὸ λόγια γιὰ τοὺς δασκάλους.

Μιὰ φορά κι ἕναν καιρὸ, δὲν εἶναι πολλὰ χρόνια ἀπὸ τότε, ὕστερα ἀπ' τὸ Ἐθνικοσπτήριο 97, μοῦ φαίνεται ἦτανε σὲνα ἐλεύθερο καὶ εὐτυχισμένο βασίλειο, ἕνας ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν ποῦ ὁ καημένος ἀρραβότανε πάρα πολλὸ νὰ τὸν λένε γενναίότατο, κι ἀρκοῦσε νὰ τοῦ πῆς αὐτὴ τὴ λέξη γιὰ νὰ γείνης καὶ στρατηγὸς ἀκόμη.

Σαυτὸν λοιπὸν τὸν ὑπουργὸ στείλανε μιὰ μέρα μιὰ καταγγελία, γιὰ κάποιον ἀξιοματικὸ πῶς τάχατις ἐκλεψε μερικὰ σανά, καὶ δὲν ξέρω καὶ τί ἄλλο. Τοῦτο τὸ ὅμοιο μὲ τὴς καταγγελίας τοῦ κ. Καρώνη ποῦνε καὶ τὸ ἐξαιρετικὰ διακριτικὸ ἀπ' τὴς ἄλλης, εὐρισκὸς στὴν καταγγελία αὐτὴ ὅτι ἀρχίζε μὲ τὴν ἐπιγραφὴ «Πρὸς τὸν γενναίότατον κ.τ.λ.» καὶ παρακάτω «Γενναίότατε».

Αὐτὴ λοιπὸν τὴν καταγγελία ὁ γενναίότατος ἀντὶ νὰ τὴν πετάξῃ στὸ καλάθι του καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ μάθῃ τὸν κακοῦθη συντάχτη της, ποῦ εἶπαμε πῶς δὲν εἶτανε ὁ κ. Καρώνης, ὁ γνωστός ἔθνοσπτήρας, τὴν ἐστειλε τὰ χύτατα στὸ στρατοδικεῖο «διὰ τὰ περαιτέρω».

Ἦέρασε κάμποσος καιρὸς ὅταν παρουσιάζεται μιὰ μέρα ἕνα γεροντάκι μὲ τὴ μαγκουρίτσα του, καὶ ταραγμένο καὶ τρεμάμενο γυρεύει νὰ τοῦ ξηγήσουνε τί λέει ἕνα χαρτάκι ποῦ κρατοῦσε στὰ χέρια του, μὲ τὸ ὅποιο τὸν κἀνανε νὰ ῥθῆ ἀπὸ κάποιο χωριὸ τῆς Λακωνίας, μοῦ φαίνεται, τὸ ὅποιο δὲν εἶχε ἀφ' ἡ ἀπὸ τότε ποῦ τὸν γέννησε ἡ μάνα του. Ἐνας ἀξιοματικὸς τὸν λυπήθηκε κι ἀνοίξε τὸ βιβλίον τῶν κλήσεων γιὰ

νὰ ζητήσῃ τὸν ἀριθμὸ του κι ἀφοῦ τὸν βρῆκε τοῦ λέει: Ἐσὺ Γεωργόπουλε, Γενναίότατοπουλε... δὲ θυμίζωμαι πῶς ἔλεγαν τὸ γέρο, κατηγορεῖς τὸν τάδε ἀξιοματικὸ γι' αὐτὸ κι αὐτὸ, γιὰ πῆς μας τί ξέρεις.

Τὸν κοιτάει ὁ γέρος, πετιέται πίσω, τὸν ξανακοιτάει καὶ σκοτημένος καὶ τρομασμένος... ἀεὶ στὸ καλὸ καπετάνιο μου, τοῦ λέει, ἐγὼ δὲν ξέρω τίποτις, αὐτὰ μόνον σεῖς οἱ γραμματιζοῦμενοὶ τὰ ξέρετε»

Τώρα μὴν ὑποθέστε πῶς αὐτὸ τὸ ἐλεύθερο βασίλειο εἶταν ἡ Ἑλλάδα, καὶ πῶς ὁ γενναίότατος κ. ὑπουργὸς εἶναι ὁ ἴδιος ποῦ δέχεται καὶ τὰ καθημερινὰ μακαρόνια, ποῦ τοῦ σερβίρει ὁ κ. Ἐθνοσπτήρας μὲ τὴν «Ἐσπερινή», γιὰτι μὰ τὴν ἀλήθειαν δὲ θάχτετε ἀδικο.

Ναί, αὐτὰ ξέρομα ἡμεῖς οἱ γραμματιζοῦμενοι, κι αὐτὸ μοῦπε κι ὁ ἀξιοματικὸς ποῦ μοῦ διηγήθηκε αὐτὴν τὴν ἱστορίαν γιὰ νὰ μοῦ ἀποδείξῃ ὅτι δὲν εἶναι ὅπως ἔλεγα γὰρ, ἡ ἔλλειψη τῆς μόρφωσης ποῦ κάνει τὸ λαὸ νὰ χᾶθῃ ἀνεξέταστα τὴς κουταμάρες ποῦ τοῦ σερβίρει ἢ κάθε μιὰ πενταρολογοῦσα, γιὰ νὰ στέλῃ στὸ Ἐθνικὸ χαντακοτῆριο τὸν ἕνα καὶ τὸν ἄλλο κ. Γενναίότατο, ἢ τὸν κ. Στάη, ἢ τὸν κ. Πλατούττα ποῦ θὰ γίνῃ μεθαῦριο καὶ ὑπουργὸς. Αὐτὴ ἡ ἀμορφωσιά τοῦ κρατᾶει τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια δεμένα γιὰ νὰ μὴ βάλῃ φωτιὰ νὰ κάψῃ κάθε κ. Ἀστραποπουλιδὴ καὶ κάθε κ. Ἐσπερινό.

Ἡ ἔλλειψη τῆς μόρφωσης, ὄχι τῆς σημερινῆς τῆς ψεύστικης καὶ τῆς σάπιας, ἀλλὰ τῆς πραγματικῆς μόρφωσης ποῦχε γερὸ θεμέλιο, τὸ θεμέλιο τῆς ἀλήθειας, τῆς μόρφωσης ποῦ λέει κι ὁ κ. Ραμᾶς, τῆς μόρφωσης, ὄχι μὲ τοὺς Ρητορικοὺς λόγους τοῦ Μιστριώτη, μὰ μὲ τὴν Ἰλιάδα τοῦ Πάλλη, ὄχι μὲ δασκάλους τὸ Μιστριώτη, τὸ Σωτηρῆ τὸ γαμπρὸ του, τὸν Παπαβασιλείου, τὸν Τημελί, τὸν Καζάκι καὶ δὲν ξέρω ποῖον ἄλλο εὐσεβῆ, ἀλλὰ μὲ τὸν Σαρρῆ, τὸν Γρυπάρη, τὸν Σταματιᾶδην, τὸν Περγιολίτη, τὸν Σταμνόπουλο κι ὅλους τοὺς ἄλλους, ὄχι μὲ τὸν Αἰγινητοουρανοῦ τῶν ἀνοφελῶν, μὰ μὲ τὴ λκιχὴ Ἀστρονομία τοῦ Σαρρῆ καὶ τὸ Ἡλιοφάγγαρο τοῦ Πάλλη, ὄχι μὲ τὰ λογοτεχνήματα, τὰ δράματα, καὶ τὴς κωμωδίας, ὅλων μαζὶ τῶν καθαρολογιῶν λογοτεχνῶν !!! δραματικῶν !!! καὶ κωμικῶν συγγραφέων (!!!) ἀλλὰ μὲ τὰ λογοτεχνήματα καὶ τὰ δράματα καὶ τὰ μυθιστορήματα, τοῦ Καμπύση, τοῦ Ψυχάρη, τοῦ Πάλλη, τοῦ Παλαμά, τοῦ Ἐφταλιώτη, τοῦ Ἐρμονα, τοῦ Βλαχογιάννη, τοῦ Δροσύνη, ὄχι μὲ τὴς στιχογραφίας τοῦ Βασιλειάδην, τοῦ Συνοδινού, τοῦ Βαλθῆ, τοῦ Πανᾶ καὶ τοῦ Κουρούπη, ποῦ τοὺς ἀναφέρνω ἔτσι γιὰ νὰ γελάσουμε λιγάκι κι ὄχι βέβαια γιὰ νὰ τοὺς συγκρίνω μὲ τὸ Σολωμὸ τὸ Βαλαωρίτη, τὸν Παλαμά, τὸ Γρυπάρη, τὸν Ἐρμονα κι ὅλους τοὺς ἄλλους τοὺς πραγματικοὺς ποιητάδες. Ὅχι μὲ τοὺς οἶνους τῶν διαφόρων μὴ οἰνοποιῶν, μὰ μὲ τὴν ἀπλῆ οἶνοποιία τοῦ Σταματιᾶδην (γιὰ τοὺς μαθητάδες τῆς Ἀκαδημίας) καὶ τὸ «κρᾶσι» τοῦ Στα-

σινόπουλου για το λαό. Όχι με τις παταβούρες που λέγονται, Χρόνος, Ασραπή, Εσπερινή, αλλά με τον «Νουμά».

Κι είχε δικιο φίλος μου που θυμήθηκε τα λόγια του γέρου, μα δεν είχα κι εγώ άδικο, γιατί εγώ δεν ένοουσα τη σημερινή άμορφωσιά, γιατί εκείνος α- την ένοουσε...

Το ίδιο βράδυ που διάβασα το Νουμά, έτυχε κάποιος φίλος μου να μου δείξει κάτι που δημοσιεύονταν με παχειά-παχειά γράμματα στην έθνική έφημερίδα των κ. κ. Καρώνη, Δημερ, Παρίση, πουχει ρεπόρτερ και τον κ. Πέτρο Α. Γιάνναρο. Κρατώντας λοιπόν το στομάχι μου κατώρθωσα να διαβάσω αυτό που καταλέξη σε: άντιγράφω για να γελάσετε και σε: λιγάκι.

«Οι λόγοι του κ. Μιστριώτου». Είς τον γράφαντα εν τή «Εστία» κατά των βητορικών λόγων του κ. Μιστριώτου, ως άναγνωσματος εν τώ Άρσάκειω, άπαντώμεν, ότι ευχή: έργον είνε κ' έθνική ανάγκη, να εισαχθώσιν ως άναγκαστικόν βιβλίον, έν άπασι τοίς σχολείοις του κράτους: διότι δι' αούτων διδάσκειαι ό νέος έλλην πώς να γράφη... γλαφυρώς την βασιλίδα των γλωσσών, την Έλληνικήν γλωσσάν, πώς να μορφώση το έθνικόν του φρόνημα, τον ευγενή βίον του έν άμιλλη προς τους ένδόξους προγόνους έν τή παλαιά και νεωτέρη ιστορία και πώς να διατηρήση την άγνότητα έν τή οικογενεία (!) Ούδεμία γραμμή δύναται να άναγνωσθή άνευ... (στομαχικής διαταράξεως και) έξάρσεως προς τό καλόν και τό έθνικόν ιδεώδες. Παραλείποντες να είπωμεν περί του «έυνοτάτου» προσθέτομεν (άμην με: τελειώσατε), ότι μετά τή περιώνυμα προλεγόμενα του Κορκή και τής έπιστολής ούδέν άλλο βιβλίον... να δέν μπορεί πιά να σάς τό τελειώσω είναι άλλες 15 γραμμές: έπειτα άρκοϋν αυτά.

Αν δέν τύχαινε νάτανε ή Έστία που χτύπησε τον βιβλιοκάπηλο, θάλεγα πώς ό ίδιος τάγραψε κι εκεί για να δώση την άφορμή στον έκυτό του να γράψη για τους βητορικούς του λόγους, και περί του έυνοτάτου αούτων, γιατί ό άνθρωπος (για σουλλογιστήτε) ύστερ από τον τελευταίο του βητορικό στο Άρσάκειο δέν βρήκε την ευκαιρία να άκουσθή, (κι είναι δεκαπέντε μέρες από τότε).

Να λοιπόν μια έξυπνάδα άκόμη των δασκάλων που δέν άναφέρνει ό κ. Ραμάς, και που σου δίνει την άφορμή πολλά και κάθε άλλο παρά ευχάριστα να σκεφθή. Όπου τύχη, νάχη τή ποδαρχία του ό κύρ. Μιστριώτης (και τ'άχει παντού) ή ό κύρ Σωτηράκης, νάσου και τή Έθνική βιβλία, 4 δραχ. οι Ρητορικοί λόγοι, 8 τ' Αντιγόνη, 10 δέν ξέρω τί άλλο, 20 ή γραμματολογία και ή τιμή άνεβαίνει σύμφωνα με τον όγκο από κουταμάρες πουχουε μέσα. Και... περιούσια άλάκρη, θησαυρός άνεχτίμητος, είναι ή ζημία ή έθνικη που γίνεται στα κκόμοιρα τή παιδία όχι πιά με τό να τή άγοράζουε αλλά με τό να τή διαβάζουε.

* *

Κι άν γινότανε αούτό μόνο με τον κ. Μιστριώτη, κι θά λέγαμε, ένα τον έχουε, που να μη βασκαθή, τον έθνικό μας: άς κάνουε κι αούτη τή θυσία. Μα ή παρομμία λέει «Μ' όποιο δάσκαλο καθίσης τέτοια γράμματα θά μάθης» κι αλήθεια όλοι οι μαθητάδες του μπάρμπα, οι έξυπνοι όμως οι μαθητάδες, γιατί είναι κι άλλοι μαθητάδες που περάσανε δυστυχώς άπ' τή χέρια του, κουτούς τους λένε αούτους, την ίδια επιχείρηση με την ίδια ή, τό πιο σωστό, με μεγαλύτερη ίκανοποίηση κάνουε.

Ποίος άπ' τους παλιούς ή τωρινούς μαθητάδες και πατεραδες δέν ξέρε: τον Παπαχατζή με τις ιστορίες του και τ' άλλα του βιβλία που φέρτανε τό μαθητή, και με τις εύωνότατες προγομνάσεις που του

φέρτανε, παρά τον νόμο, να του κάνει; Ποίος τον θαλασσινό με κάτι έξαμβλώματα που τή λένε πρακτικές άριθμητικές, και με τις ίδιες προγομνάσεις, και με τή μετριοφροσύνη να λέη στα παιδιά πως αούτοφ κι ό Χατζιδάκις είναι οι δυο μαθηματικοί της Έλλάδας; Ποίος κορίτσι στο Άρσάκειο ή μαθητής στο γυμνάσιο που διδάσκει, δέν έχει τις φυσικές του Τσιλήθρα;

Πέντε δραχμές άν άγαπάτε κοστιζουε, κλεμένες δώθε κι εκείθε για να φίνουε πάντα κάτω άπ' τή λεοντή να βγάινη ό γαϊδάρος: ποίος δέν ξέρε τις νέες εκδόσεις των ιστοριών του που σε χιλιάδες αντίτυπα βγάζει κάθε χρόνο ό Τσαγγρής; ποίος τή βιβλία του Παπαθαλασιού; ποίος του Κορέ; ποίος τό ένα; ποίος τό άλλο;...

Κι όλα αούτά τή ξέρουε οι άρμόδιοι, τή ξέρουε καλύτερα άπ' όλους τους άλλους, γιατί καταγγέλλουεσαι αούτους, μα ό μεγάλος έχτρος της πατρίδας μας που τότε λένε ευαλλάγαγη, δέν τους δίνει τή δύναμη να πάφουε τον κακοήθη δάσκαλο: ίσια-ίσια τις περισσότερες φορές θά τον προβιδάσουε σε γυμνασίαρχη.

Σ' αούτους λοιπό τους δασκάλους, σ' αούτους τους έξυπνους και άντάξειους των Μιστριώτιδων μαθητάδες, είναι έμπιστευόμενα τή παιδία μας για να τή διαπλάσουε, για να τή άναπτύξουε, για να τή ήθικοποιήσουε. Και πριν να πέσουε στα χέρια τή έβνοκτόνα του Μιστριώτη, και του Αίγινήτη, και του Δαμβέργη, και του Καζάκη, και του Μητσόπουλου και του Πρωτόπουλου και κάθε άλλου βεκλαμαδορόπουλου, άπ' τή χέρια αούτων θά περάσουε, στα χέρια αούτων θά ξευπνήσουε, και τό ζύπνημά τους θά είναι φοβερό και άπαίσιο: είναι εκείνο τό ζύπνημα που φερε την πατρίδα μας αούτά τή χαλκία. Άπ' αούτους πρώτα-πρώτα θά μάθουε, άπ' την τρυφερότερή τους ηλικία και με όλη τή μεθοδικότητα, από τό αώς τό ω, όλες τις μπερμπαντιές, όλες τις πονηριές, όλες τις κακοήθειες, όλες τις κουταμάρες, όλες τις έλληνοκουρες και όλα εκείνα που αούτους ενώνουε για να άποτελέσουε την έξυπνάδα τους. Και μεθαύριο τή παιδία θά γίνουε δάσκαλοι, γιατροί, δικηγόροι, βουλευτάδες, ύπουργοί, δημοσιογράφοι, Έλληνες πολίτες επί τελους, των ένδόξων προγόνων άπό γονοί, και θά έραρμόσουε όλα όσα άπό τους δασκάλους τους μάθανε.

Και θά πετύχουε στην έφαρμογή καλύτερα άπ' αούτους, γιατί τή μάθανε έπιστημονικά, τή μάθανε τέλεια.

* *

Δυστυχώς οι δάσκαλοι αούτοι είναι οι περισσότεροι και κυριαρχουε ακόμη και σήμερα: μα όσο πάνε κι όλιγοστεβουε, γιατί ό λαός έξυπνάει, κι όσο ξυπνάει τόσο λιγοστεβουε, κι όσο λιγοστεβουε αούτοι τόσο περισσότερο πληθαίνουε οι άλλοι, που τους είπαμε κουτούς του δασκάλου μαθητάδες. Είναι μαλιστα λίγα χρόνια τώρα τελευταία, που αούτοι οι δεύτεροι: οι κουτοί παρουσιάζουεσαι από κάθε γωνία γης, σαν κρυμμένος θησαυρός, σε στάχια που τή φύτες σε γόνιμο έδαφος στο έδαφος της αλήθειας, και φυτρώουε και φυτρώουε, λες και θέλουε να κρύφουε όσο μπορούε πιδόβαθια τις τσουκνίδες και τή γκάθια, για να μην τή ξέρη ό κόσμος, για να μην ντρέπουεσαι για δαύτα.

Ός τή τώρα διοίκησαν οι πρώτοι, και τό άποτελεσμα της διοικήσης τους τό λέει ό κ. Ραμάς.

«Η κακοροζικία του τόπου είναι βροντόφωνη, βαθύφωνη, μυριόφωνη».

Τώρα έρχεται τρεχάτη ή σειρά των άλλων.

— Παραμερίστε, δάσκαλοι, κι αφήστε τους αλήθινους έπιστήμονες να δουλέψουε: σας θαυμάσαμε σας καμαρώσαμε, τόσο καιρό τώρα, κι ό καιρός αούτος παραήτανε μακρός. Έπρεπε οι Ψυχάρηδες, οι Παλλήδες κ' οι άλλοι να ήτανε, όχι πολύ, εξήντα χρόνια πριν για να φέρουε σημαντική βοήθεια στο Σολωμό, τό Βηλαρά, τον Πολυλά ύστερα, κι άλλους, και για να μην έχουε σήμερα έσας, να μετρουε τζουρωνετε με μόνη την παρουσία σας τή σκολειά μας, και τό Πανεπιστημίο μας, και να γελοιοποιήτε την πατρίδα μας.

Άλλά αούτό είναι τό θελημα της αλήθειας, αούτη είναι πάντοτε ή εξέλιξη της, έτσι τουλάχιστο μας την παρουσιάζει παντού ή ιστορία.

Κοπιάσατε, μοχθήσατε, κουραστήκατε, ιδρώσατε, φωνάξατε, βρίζατε, συκοφαντήσατε, κάνατε ό,τι μπορούεσατε για να κρύψετε αούτη την αλήθεια.

Μα ή αλήθεια πύμονη αούτη δίνει τή ζωή, δύνει τή δύναμη, δέν χεται καίκελα, γιατί πηδάει από πάνω, γιατί τή πάει, γιατί τή τσακίζει.

Και την αλήθεια αούτη θά τήνε διδάξουε εκείνοι που λέτε σε: κουτούς, θά τήνε διδάξουε εκείνοι που δε βγάζουε βητορικούς λόγους, που δε βάζουε έλληνοκουρες στα βιβλία τους, που δέν κλεβουε άπ' τον ένα κι άπ' τον άλλο τή βιβλία τους, που δέν λένε πως μόνο αούτοι κι ό Χατζιδάκις είναι μαθηματικοί, που τώρα δέν έγκρινουεσαι τή βιβλία τους, που τώρφα δέν προβιδάζουεσαι.

Δέν προβιδάζεται ό Άντρέας Σαρρής που τή βιβλία του είναι καλύτερα από κάθε Αίγινήτικο τσουκάλι που τό λένε ούρανό ή κοσμογραφία ή δέν ξέρω τί άλλη άνοησία, μόνο πεθαίνει παυμένος: σ' ένα ξερονήσι. Δέν κάνουε τον Ψυχάρη (άν μετ θελγ κι ό ίδιος) καθηγητή στο Πανεπιστήμιο, γιατί πρέπει να κάνουε τον... Μιστριώτη, και τον κάνουε οι Φράγκοι στο δικό τους και παρηφανήσουεσαι, γι' αούτό, και γελάνε όχι μόνο αούτοι μα και τή κεραμίδα για τήν... άντικατάσταση.

Αούτοι που δέν είναι σήμερα, αούτοι κύριο μεθαύριο θά διδάξουε την αλήθεια, κι ή αλήθεια σα διδάχτη άπ' αούτους θά λάμψη, όλόφωτη, όλόχρυση, θαμβωτική.

Σάν τήνε διδάξουε αούτοι, δε θά βρεθή ό Κορώνης να κάνει τις σημερινές σου καταγγελίες, κι εκείνος που σφετερίστηκε τόνμα του γέρου για να καταγγείλη έχτρο του άξιωματικό, ή άν βρεθούε τέτοιοι, γιατί οι κακοήθεις πάντα ύπαρχουε σε κάθε τόπο, δε θά βρεθή ύπουργός να δεχτή τους φαυλατισμούς, μα ούτε έφημερίδα να τους έπιδοκιμάση, γιατί τον ύπουργό θά τον βγάλη ό λαός, και τό λαό οι όπαδοί της αλήθειας θά τότε διδάξουε ποιόν πρέπει να εκλέξη για βουλευτή του.

Και τότε πίοτερο δικιο θάχω γώ, και καθόλου δικιο ό άξιωματικός, γιατί ό γέρος στο δικαστήριο δε θά πη αούτά τή κάνετε σε: οι γραμματιζούμενοι: μόνο θά πη «Μαθετέ με σε: οι γραμματιζούμενοι να μην κάνω αούτό που κάνουε αούτοι: οι άγραμμάτοι».

ΑΝΤΕΘΝΙΚΟΣ

Γκουβερνάντρα (τά λέει γαλλικά). Τί έπαθε; τί κλαίς; Sacré κτλ. ces Grecs, mon Dieu!

Μπεμπέκος. Έκαψα τή χέρι μου μέσα στο ζεστό νερό, χουχουχού...

Γκουβερνάντρα. Καλά να πάθεις, σαν είσαι χτήνος. Έπρεπε να δοκιμάσεις τή νερό πρι βάλεις τή δάχτυλό σου μέσα. Τί χτήνη, mon Dieu, τί χτήνη ces Grecs!

(Ό μπαμπάς κ' ή μαμά του μπαμπέκου τ' άκούε, μα δέν τολμουε να πούε λέξη.)